

Eigen aanfok van zeugen rendabel?

Bert Bosma en Herman Vermeer

De laatste tijd staat een hogere gezondheidsstatus van de zeugenstapel in de belangstelling. De aankoop van opfokzeugen is de belangrijkste bron van insleep van ziekten, zodat het zelf opfokken van zeugen een belangrijke stap is in de richting van een hogere gezondheidsstatus. Het Praktijkonderzoek zet het een en ander op een rij en berekent de gevolgen van eigen aanfok.

Rotatie- vs. driewegkruising

De meest toegepaste typen vermeerdering zijn rotatiekruising en driewegkruising. Bij driewegkruising bestaat circa 10-12,5 % van de zeugen uit een zuiver ras. Van deze 10-12,5 % wordt 20 % geïncuseerd met de zuivere lijn, om de zuivere lijn in stand te houden. De overige 80 % van de 10-12,5 % zuivere lijn wordt gebruikt voor de productie van vermeerderingszeugen (zie figuur 1). Om voldoende selectiemogelijkheden te houden, moeten voldoende zeugen van het zuivere ras aanwezig zijn. Deze vorm van vermeerdering is daarom vooral geschikt voor de grotere bedrijven. Bij groeps-

huisvesting moet u rekening houden met de zuivere rassen. Deze zeugen (veelal NL-lijn) hebben veelal meer moeite om zich te handhaven in een groep met ook andere dieren.

Bij *rotatiekruising* selecteert men 10 % tot 12,5 % van de betere zeugen en kruist deze met één van de drie moederlijnen. Bij rotatiekruising is geen zuivere lijn aanwezig, maar iedere zeug is hierbij een potentiële fokzeug. Dit maakt dat deze vorm ook geschikt is voor kleinere bedrijven. Een nadeel is dat het bedrijf met deze kruisingsmethode dus een zeugenstapel met drie verschillende zeugen omvat. Ook kunnen daardoor de biggen minder uniform zijn.

Nevenproducten uit de fokkerij

Een belangrijk nadeel van het zelf fokken van vermeerderingszeugen zijn de vleesbiggen verkregen uit de fokkerij. Dit zijn de biggen die niet voldoen aan de eisen van de vermeerderingszeugen, maar die ook de vleeseigenschappen van de normale vleesbiggen missen. Deze biggen presteren als vleesvarkens een lagere groei, slechter vleespercentage en hogere voederconversie. Om optimaal gebruik te maken van deze biggen moeten deze met een speciaal voerschema worden grootgebracht en mogelijk op een ander tijdstip worden afgeleverd. In de berekeningen is uitgegaan van optimale voeding.

Rotatiekruising met 3 rassen: A, B, C en Y-eindbeer

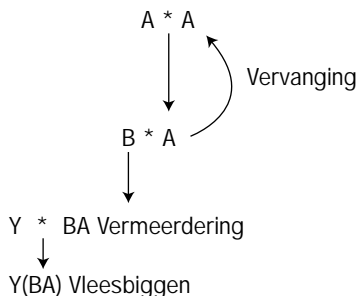
Vervanging:

B * A
 C * (BA)
 A * (CBA)
 B * (ACBA)
 C * (BACBA)

Vermeerdering: Y * bovengenoemde kruizingen

↓
 Vleesbiggen

Driewegkruising met rassen: A, B, C en Y-eindbeer

Bedrijfspopzet

De resultaten van eigen aanfok worden vergeleken met een standaardbedrijf (A) met 375 aanwezige zeugen welke de opfokzeugen aankoopt op een leeftijd van 6,5 maanden. Dit bedrijf is vergeleken met een bedrijf met eigen aanfok (B), een bedrijf waarbij 33 zeugen ingewisseld

Figuur 1 Rotatie- vs. driewegkruising

Tabel 1 Bedrijfsopzet (gemiddeld aanwezige dieren)

	Zeugen	Opfokzeugen	Vleesvarkens	Arbeidsvraag (uren)
A Standaardbedrijf	375	0	0	4280
B Met eigen aanfok	375	115	0	4698
C Met eigen aanfok, zeugen ingewisseld voor aanfok	342	105	0	4280
D Met eigen aanfok + afmest van vleesbiggen uit de fokkerij	375	115	192	4988

Tabel 2 Bedrijfssaldo en arbeidsinkomen op basis van KWIN-Normen

	Bedrijfssaldo	Gelijkblijvende technische resultaten Verandering arbeidsinkomen	Biggenproductie: + 0,5 big/zeug/jaar Verandering arbeidsinkomen
A Standaardbedrijf	139900		
B Met eigen aanfok	154900	- 700	+ 6100
C Met eigen aanfok, zeugen ingewisseld voor aanfok	141200	- 1300	+ 5500
D Met eigen aanfok + afmest van vleesbiggen uit de fokkerij	171600	+ 200	+ 6100

worden voor opfokzeugen op basis van arbeidsvraag (C) en een bedrijf met 375 zeugen waar de vleesbiggen uit de fokkerij zelf afmest worden (D); (zie tabel 1).

Voor een bedrijf met 375 gemiddeld aanwezige zeugen ziet het aantal benodigde dekrijpe opfokzeugen en benodigde opfokzeugen van 25 kg er als volgt uit:

Zeugenstapel 375 gemiddeld aanwezige zeugen
 Vervanging zeugen 45% => 176 benodigde dekrijpe opfokzeugen
 (inclusief uitgeselecteerde opfokzeugen)

10% van zeugen voor eigen aanfok => 870 biggen
 260 biggen voor eigen aanfok
 610 vleesbiggen uit de fokkerij

Het aantal te verkopen vleesbiggen daalt op een bedrijf met 375 zeugen met 870 stuks. Het bedrijf krijgt hiervoor 260 biggen voor opfok en 610 vleesbiggen uit de fokkerij voor terug. Daarbij wordt bespaard op de aankoop van 176 dekrijpe opfokzeugen.

Arbeidsinkomen

Bij gelijkblijvende technische resultaten, zal het houden van opfokzeugen in situaties B en D een positief effect hebben op het bedrijfssaldo (zie tabel 2). Dit wordt veroorzaakt door een besparing op de aankoop van opfokzeugen en de mogelijke verkoop van vleesvarkens.

Het effect van opfokzeugen op het arbeidsinkomen is veel kleiner dan het effect op het bedrijfssaldo. Alleen ingeval de vleesbiggen uit de fokkerij zelf worden afgemest zal een kleine toename van het arbeidsinkomen worden gezien. Hierbij is ervan uitgegaan dat de extra benodigde arbeid wordt ingehuurd (€ tarief: 16,42). Verder is uitgegaan van nieuwbouw.

In eerste instantie is uitgegaan van gelijkblijvende technische resultaten. In de praktijk blijken bedrijven welke de opfok in eigen hand nemen een verbetering van de technische resultaten te laten zijn. Bij een verbetering van het technisch resultaat van 0,5 big per zeug per jaar levert eigen aanfok in alle gevallen een verbetering van het arbeidsinkomen op.

Bedrijfsaanpak

Het zelf aanfokken van biggen gaat niet vanzelf. Het vergt een fokkerijplan, vakkennis en vooral een goede registratie. Bestellen van opfokzeugen kan een maand van tevoren. Maar het insemineren voor eigen opfok moet een jaar van tevoren gebeuren. Daarnaast moet u rekening houden met extra kosten bij de overgang naar eigen aanfok. In deze overgangperiode moet u niet alleen nog steeds opfokzeugen aankopen, maar maakt u ook kosten voor de eigen aanfok, heeft u minder verkoop van biggen en heeft u de begeleiding door een fokkerij-instelling.

PARINGSADVIES Gebruik NIET de gemerkte combinaties
 Datum afgedrukt: 13-feb-2004

781983 PRAKTIJKCENTRUM STER Lijn: NNNN
 Totaal lijst TOPIGS

Pls	Tat	MSE	VBH	13L31	13L39	13L47	13L56	13L59	13L68	13L69	13L75	13L78	AGNE	DEDDY	DEFNO
nummer	nummer	8413AP	8451AP	8500AP	8943DW	1274GD	6410HD	8074EW	8179EW	8638AP	B8PMS	B9PW8	S8SV8		
KI ->		W	V	H	W	V	H	V	H	V	H	V	V	V	V
MSE VBH ->		53 70		51 69	61 69			50 63				62 64	61 67	54 65	

RSOF7 51 61

PARINGSADVIES Gebruik NIET de gemerkte combinaties
 Datum afgedrukt: 13-feb-2004

781983 PRAKTIJKCENTRUM STER Lijn: NNNN
 Totaal lijst TOPIGS

Pls	Tat	MSE	VBH	DEJAN	DOOK	DORAN	DORRY	DURC	DUURT	EIBEL	ELCOT	ESCOM	EVERA	EVERY	MADS
nummer	nummer	VG2C8	SU5U6	W	H	W	H	V	V	V	4772H	PB2S5	YE1U5	NE666	7001H
KI ->		V	W	H	W	H	H	V	H	V	V	W	V	V	V
MSE VBH ->		67 75	53 61	59 63	57 72	58 75	54 52	60 69	57 59	53 58	59 76	64 81	56 64		

RSOF7 51 61

PARINGSADVIES Gebruik NIET de gemerkte combinaties
 Datum afgedrukt: 13-feb-2004

781983 PRAKTIJKCENTRUM STER Lijn: NNNN
 Totaal lijst TOPIGS

Pls	Tat	MSE	VBH	MAHEN	MILAS	MUDRY	QIAN	QIGGO	QUINO
nummer	nummer	C2VG4	XH0F8	E1MDB	H	UA9U6	H	CSVT1	NE8K6
KI ->		V	W	H	H	H	H	V	W
MSE VBH ->		63 64	60 76			62 62			

RSOF7 51 61